

EGERSZEGI FERENC:

ESZMÉLÉS

Nem tudom, mikor eszméletem magamra.

Árnyék ha száll a napetiőtte falra,
s folt borítja a megszépült fehéret,
az emlékezés messze-műltba réved...

Gyermekkorom földszaggal áttátra
maradt meg bennem. S hogyha megtagadna,
mint gyűmlőcsé a fa, mely földre dobja,
tanúm lenne a rét, a szénaboglya,
az árokpart, a földút hangyafészek,
tűcsók-muszika, a pacsóta-ének,
a száraz hőség, kinba fulladt álom,
s a porral kevert könny a szempillámon.
Ok láttak engem!

S a földhöz kötötten
lopva suhant a gyermekkor földtém.
Talán ott, akkor, tűző nap hevében,
ott született meg igaz emberegem.

S az eszmélés, mint szél az őszi lombot,
magával vitt, és most már súlyos gondot
gondra rakott a szálló ifjú lelára.
En cipeltem, mert gyáva, ki leléra.
Igy tanultam vérebe írva régen.
S nem néztem vissza már a falúvén.
Aptam tanácsa vett ilyen keményre,
így tanította igaz emberegre
az elindult...

S mentem új utakra!
Nem nyílt az ajkam szilokra, se dalra,
miként a völgy simuló kis patakja
csöndben sík, s a forrást messze hagyja.

S a régi-regi mulakat feledre
így ertem el az élet-rengésekbe.
Barátok közt is emberegre várva,
mint aki már a gond porát lerázza,
gúnyos kacaj és sunyi meg-nem-étés
kínzótt: így jár-e mind, ki erre vágott,
s igaz emberként hiszi a világot?

Es eszméletem újra.
Szívem és szóban hányszor megújult.
Ködben, sötétben apró fényre leved,
hangosak közt is tiszta szót keresve.

Ez mind a múlt: a jelen temetése.
A jövőt hívom, hogy végre megértse
egymást az ember és nekem se fájjon
valószálan leltűt ifjúságom,
s érezem azt e szálló láomában:
végül megcsócsak magamra találtam...

KAINER MARIA RILKE:

GYERMEKKOR

S belőt az iskola, a hosszú félelem,
várakozás és hangos, tompa dolgok,
ó lassú óra, ó magány s a boldog
rohanás, az utca cseng, tarkák a folyók,
futva a téren, már virágba bomlott,
hangos öröm a kertben és a réteken,
gyermekruhában át az életen,
gyermekvilág, csodara nyíló boltok,
csodás idő, a perc mily lassan múlt ott,
az éveken.

Távolhoi a képben mennyi kép forog,
egy férfi, asszony, férfi, asszonyok,
és gyermekok, hasonlók, mégis mások,
ít-öt evr kutya; ijedt vonások,
néha egy mancs, bizalmasabb nyomok,
léteken álom és csodálkozások,
melyekre nincs is ok.

Es mennyi játék, labda, gyűrűhinta,
az utakon csúslóveél hever,
a fény dalol, de már közelg és int a...
s vakon, vadon, fényítés vitte el
a kedvet. Majd vigasz. S ha lábalkba
megérkezett az est, álom lehel...
Es egyre több tudás, ó mennyi virág,
ó mily teher.

A tóra gyermek engedni hajóját,
térdel s a kis hajó röpül tóra,
ott hagyja, újat csinál, sok órán át
röpít, röpít előre a puha
habú vízen, mennyi papírvitorlái...
Majd szeme a víztől fölbukkan s fut a...
Ó gyermekkor, elfolyó hasonlóság,
hova, hova?...

Csiki Ottó fordítása.

Megszoktuk már, hogy

jellegetes veszmémi városké-
pek díszítsek Szentendrei Kál-
mán regényeinek börtőláptát,
új regényénél is így van. Ez egy-
ben azt is példázza, hogy a
könyv esztétikájának szinbe-
lye eláborban Veszprém. Ért-
hető, ez: az író innen való a
környekről, újúsága legméllyeb-
b elmenyett ebben a városban
kapta, itt van igazán otthon.
Hőseivel ezt a tájat népesít-
be, kedves alakjai innen indul-
nak, itt folytatják le emberi,
munkás küdelmeiket. Így lett
az író kronikásává, ábrázolójá-
vá a Bakony—Balaton-vidék
mai életének.

Persze, az író elbeszélő mű-
vészetének nem azaz sikerült
kifejeznie a mi vidékünk soja-
tos, mai arcát, hogy alakjait
ezen a tájon élnek. Ez csak
külöleges jártleka az író mű-
nek, s ha pusztán csak emny-
lene a „veszmémi”, kevés
lenne. Kevés lenne az is, ha az
író az ország és nép életétől
figgelennül keresne valami jel-
lenző, különleges táji saját-
got bemutatásra. Akkor esetleg
találhatna helyt, külön-jegse-
get, de nem tudna ábrázolni az
élet teljességét: provincializ-
musba esne. Ha írói mű mon-
datulája az egész társadalom
életének jó sodruba esik s a
lejárzódo emberi sorok az
egész társadalom mozgásra de-
riennek tenyt, akkor mondhat-
juk, hogy tükröt sikerült meg-
alkotni a mai életnek.

Ennek a mi közép-támn-
tűt tájunknak az a legjelleg-
zetesebb mai vonása, hogy a
szocialista társadalom kialaku-
lásán belül rendkívül gyors
ütemben váltik part vidéké.
Ez a gyors átalakulás sok két-
dést vet fel a figyelő írónak s
kínálja a megoldásra való hely-
zeteket. Hogyan alakult át az
ember a tájon? Hogyan fejlő-
dött ki a szocialista munkások-
tály? Hogyan találja meg a tár-
sadalma változás életén tékon-
zó, tanácsdalos parasztság a jel-
fővő vővő együttes utat? Mind-
ezek a kérdések írói ábrázolá-
sra, feleletre várnak. S Szent-
endrei Kálmán azt nevezet-
jűk mai életünk krónikásának,
mert ezekre a kérdésekre ke-
re-

A csillogópiros Pannónia csaknem elsodorja a
termelőszövetkezet kaputáját, amin kifor-
dult, azután bőgve tört keresztül a falun. Egékig
kavarja a port, minden ablakon bezúrtotta jár-
máját. Csak a szélen, a felső italtól előt lassult
meg túlása.

A kocsnáros kinn élvezte a nyárvégi, bágyadt
napstíst. Amint azonban meghallotta, hogy le-
vettek a gázt a motortól, gépielen befordult, fo-
gott egy kédecis poharat és teleöltötte rummal.
Mégismerie a hangot...

Kálmár Miklós azonban már a saroknál újra
megcsavarta a fogantyút, szabad utat adott a ben-
zinnak, hadd száguldjon a motor.

Nem, most nem iszik. Ezt az egyet, legalább ezt
az egyet józanul kell csinálni. Hátha megtalálják
hamar és ne tudjanak alkoholt kimutatni a vére-
ben. Ne mondassa senki, hogy Kálmár Miklós
csak részegen merie.

Bógott a motor, rohant a gép. A Cifra-major
előt szoknya villant, az ismerős hangra gazdag-
keblt, sóvárszemű asszony túltit kitélé a dűtön.
A fogantyú azonban most már az ütközög csava-
rodott. Nem, ezt sem. Nincs búcsú, nincs találko-
zás. Elég volt Klára, vége van. Másfélezer forint
volt csak ez a holmi, ami most rajad van. Viseld
egésséggel!

A hatalmas, bíkaizomzatú test rádőlt a kor-
mány ökörszavára, a durván kidolgozott ököi
gése majd szépatúította az ereket, hogy a ben-
zinbe folyjon, haña attól jobban menne.

Az idegek, cek és izmok fékevesztett tömege
csak ösztönösen ujjongott ezen a egyikos ro-
nason. Kálmár Miklós nem a jegessé gyorsuló
szélcapást érezte, hanem, hogy hátsó zsebet tá-
gaskodón húzza a nehéz TT-pisztoly. Te vagy
a cimpora, te kísérsz el engem. Így kell ezt. A
főkönyvelő ma reggel eláspádt, amily keszret-
te, hogy azon a belégen, a rádiózáson elfutott
a tina. Reszketett a keze, míg átvezte a többi.
Nem szól, a tízes busszal bement a jársára. Gye-
rünk TT-pajtás, fejront.
A Pannónia istenkísértő dőléssel befordult egy
mezei ösvényre. Messziről felsötétlett az erdő.

si a feleletet s sokat mond ezzel
az egész népnek.

Azt persze nem mondott,
hogy valami büszkék lehetünk
mi ennek a regénynek közlünk
való jószereplőjére. Nem bi-
zony, mert Hegyi Samji ingodo-
zó, gylene ember, könnyen esa-
pódik ellenítés dramatikához s
a helyzeitek többségében nem
az emberi meggyőződés bő-
tor útját, hanem a könnyű
érvengésűs sima lépésjeit vá-
lasztja. Elromlott kispolgár He-
gyi Samji s az író azt ábrázolja,
hogy a szocialista társadalom
egészleges fejlődése előb-utóbb
kiveti magából az ilyen figurá-
kat. Hegyi Samji megtalálta az
alkalmat, hogy 1956 végen fus-
son a csallóka nyugati szivár-
vány után, de keserves csalódás
lett része a disszidálásban. Oda-
kinti elesettségében vette észre
hazai környezetének, csaldag-
jainak és kommunista barátai-
nak különb voltát, igaz ember-
séget, az egyness, jellemes, har-
cos életmódjától sugárzó maga-
sobbrendiséget.

Az író Boszár Ferencnek és
társának helytálló magatartá-
sát ellenértélt állítja az emberi
gyengeségekkel megvert főse-
replőnek. Hegyi Samji ingodo-
zása, árulása még jobban ki-
emlék az igaz emberek, a har-
cos szocialisták erényeit. A sok-
fajta szereplő közül két asszony
sugárzó egyénisége nő a többi

TOLLHUSZÁROK

Rólunk szól a cím, és bennerólunk szól az enyhe tréfa, akik
merünk a kezünkbe tollat fogni néha-néha.

Mert hársba kinalkozik itt is, ott is ezer újság, akkor is, ha

egyeseinkn éppen talán szomorúság az a kis hír, amit bátran kö-
zöl, mondjuk a Napló. Nem fog attól senki lába alatt sem tűzeli a

tapló.

Csak hát értjük, emberi tény, mindenkinek jobban esik, hogy-

ha dícsenő szavakkal saját haját, maját kenik. Mert valljuk meg,

a gyakorlat arról tesz ma tanúságot, inkább a szépeket írjuk,

mint mondjuk a csúnyaságot. S így van ez jól! Az új élet annyi

szépet hoz magával; dícselkedjen, ki teheti: gyártn, földel, iskolá-

val. Mondjuk el az eredmények, jó módszerek titkát, kulcsát, iskolá-

utána sorakozva, ezt mások is megtanulják. Eptő szép életünk

ben itt-ott hatnak mai szabályok; mondjuk el hát, s ha úgy lelszik,

mondjuk el mi: — tollhuszárok, S a kritika nem lesz sötét, örtü-

lünk a tiszta szónak, akkor is, ha e cím mögött néha-néha gúnyt is

szónak.

A jó huszár mindig élen, elől ment az ütközethe. Te is csak

úgy végy hát tollat ezután is a kezedbe, ha elől jársz, s utat mutatsz.

Lássak meg a hátrább járók, tiszta szívrrel ő értük is küzdenek a —
tollhuszárok...

— í — c

ÚT AZ

Tétován, meg-megállva pötyögött át a köcségen
a nehéz, oldalcoois, rendőrségi BMW. A nyere-
gében ülő egyetlen, civilruhás ember mintha
nem szívesen csinálná, amit tennie kell. A ter-
mezősövetkezei irodán csak egy percet töltött,
azán megállt mindenki mellett, akit az utcán
látott.

— Nem látták? Merre menj?

A kocsnáros jelkes volt, a gazdagkeblű asz-
szony, a Cifra-majorban jeges, mint a százhiljo-
méteres szél. A BMW tapogatózva haladt az or-
szágúton. Horvák Zoltán, a főhadnagy észre-
vette, szomorúan nézte a porban a leterő gumit-
cipőket. Erre az ösvényre ő ugyan be nem megy
az oldalcooisval.

Nagy előnyöd lesz, Miklós. Nagy előnyöd, ne-
ked, aki mindig első voltál akkor, a sátrapadnál.
Hej, de lenaradtál, Miklós, de elvitt az a sürű,
fekeke vére! Meg amit el, az itál! Miért csinál-
tad, vagy legalább miért nem volt bent varakti
más a nyomozócsoportból? Dppen én legyek az?

Ne nyavalyogj, Horváth! Tudod, miért csiná-
lod, tudod, mit kell tenned. És a civilruhás fő-
hadnagy felegyenesedett a nyeregben. Jó meg-
nézte az ösvény futását, a messziről sötétlő erdő,
majd elindult a motor, dült keresni, ahol át-
vághat.

Az erdő cinikusan fogadta magába a Pannó-
niát. Csak egy junar volt ellensége, meredeken
leltűő gyökereivel csaknem földöntötte. Kálmár
Miklós vért zúgató dühvel rándult meg a nyereg-
ben. Csak nem fog most fejrállni? Hiszen hulla-
részezen elment ő cifrabb ösvényeken. Most meg
semmi nem ivott. Csak hajnalban valamikor,
egyszer két decit. Rumot.

Külöben mindegy. Ugyis lejront van. Keres-
sünk egy helyet, csöndeset, szép zódel, gödört
egy fa alatt, ahol soká találják meg Kálmár
Miklóst. Ne is találják meg soha... Igen, ez jó
is lesz...